

Sterkten en zwakten van een zelfsturings- arrangement rond kringlooplandbouw

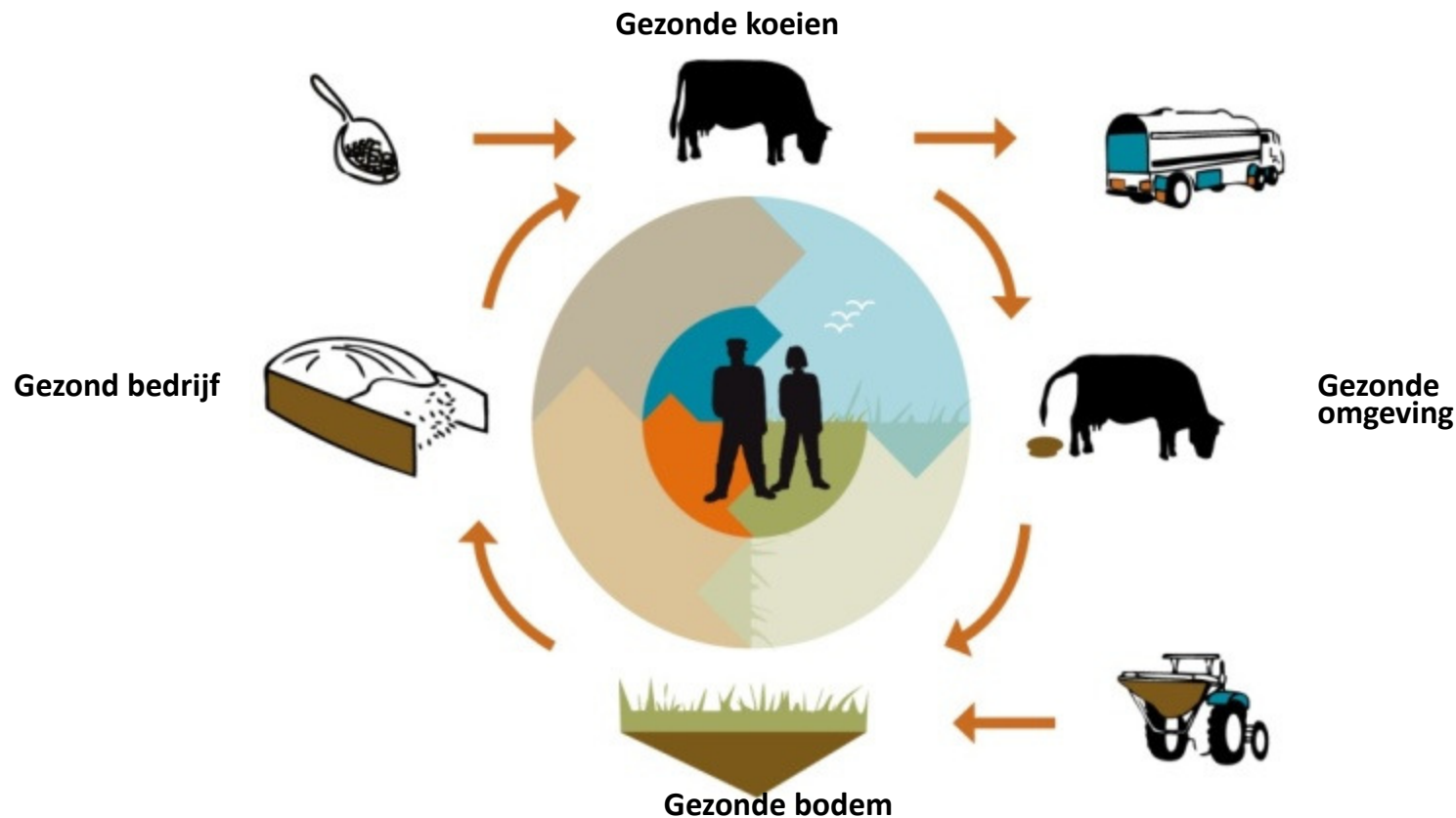
Alwin Gerritsen

*Herman de Boer, Mark Dolman, Hans Kros, Marthijn Sonneveld,
Marian Stuiver, Katrien Termeer, Theun Vellinga en Wim de
Vries*

Alterra, Livestock Research, LEI en Wageningen Universiteit

Kringlooplandbouw

- *“Een bedrijfsvoering die optimaal is afgestemd op het gebruik van op het bedrijf aanwezige hulpbronnen en voorraden (geproduceerd en te produceren) en die zo weinig mogelijk gebruikt maakt van externe inputs, met als doel de realisatie een voldoende inkomen over langere termijn en het behoud van de kwaliteit van natuurlijke ecosystemen.” (Van Hees et al. 2009)*

Belang kringlooplandbouw

- Optie in transitie duurzame landbouw en duurzaam bodembeheer
 - Bijdrage aan bodemfuncties
- Voorbeeld van zelfsturing van de landbouw:
 - ✓ Energieke samenleving
 - ✓ Geen middelsturing, maar doelsturing
- Noordelijke Friese wouden als proeftuin
 - ✓ Naast andere initiatieven

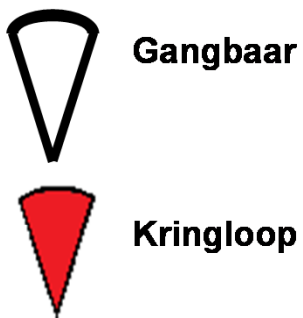
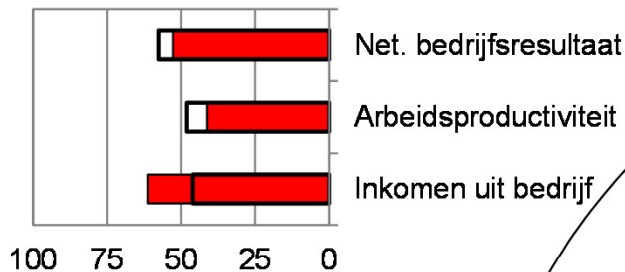
Implementatie kringlooplandbouw

- Deels conflicterend met generiek beleid
 - ✓ Bovengronds mest uitrijden
 - ✓ Doelsturing als risico richting EU
 - ✓ Weerstand uit wetenschap
- Ook ondersteuning
 - ✓ Onderzoek die claims boeren ondersteund
 - ✓ Experimenteerruimte
 - ✓ Optie in nieuwe GLB
 - ✓ Kringloopwijzer

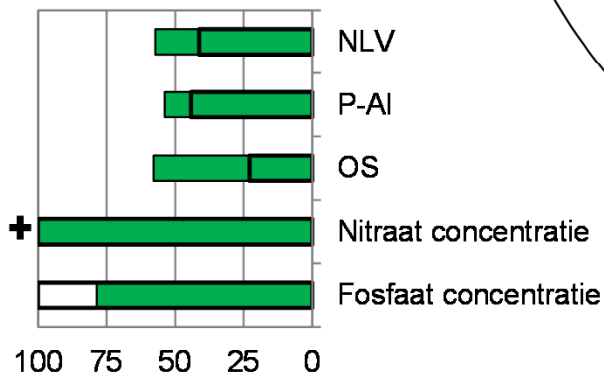
LCA-onderzoek 2011-2012

- Behoeftte aan recente evaluatie en aan reflectie op voorstellen
- Interdisciplinair: milieukunde, bedrijfseconomie, bestuurskunde, sociologie en institutionele economie
- Van kringloopbedrijf (9) naar gangbaar bedrijf en naar gebied
- Kwantitatief en kwalitatief
- SKB en Kennisbasis programma IV Wageningen UR (EL&I)

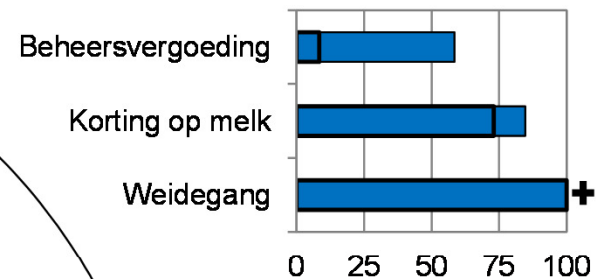
Profit

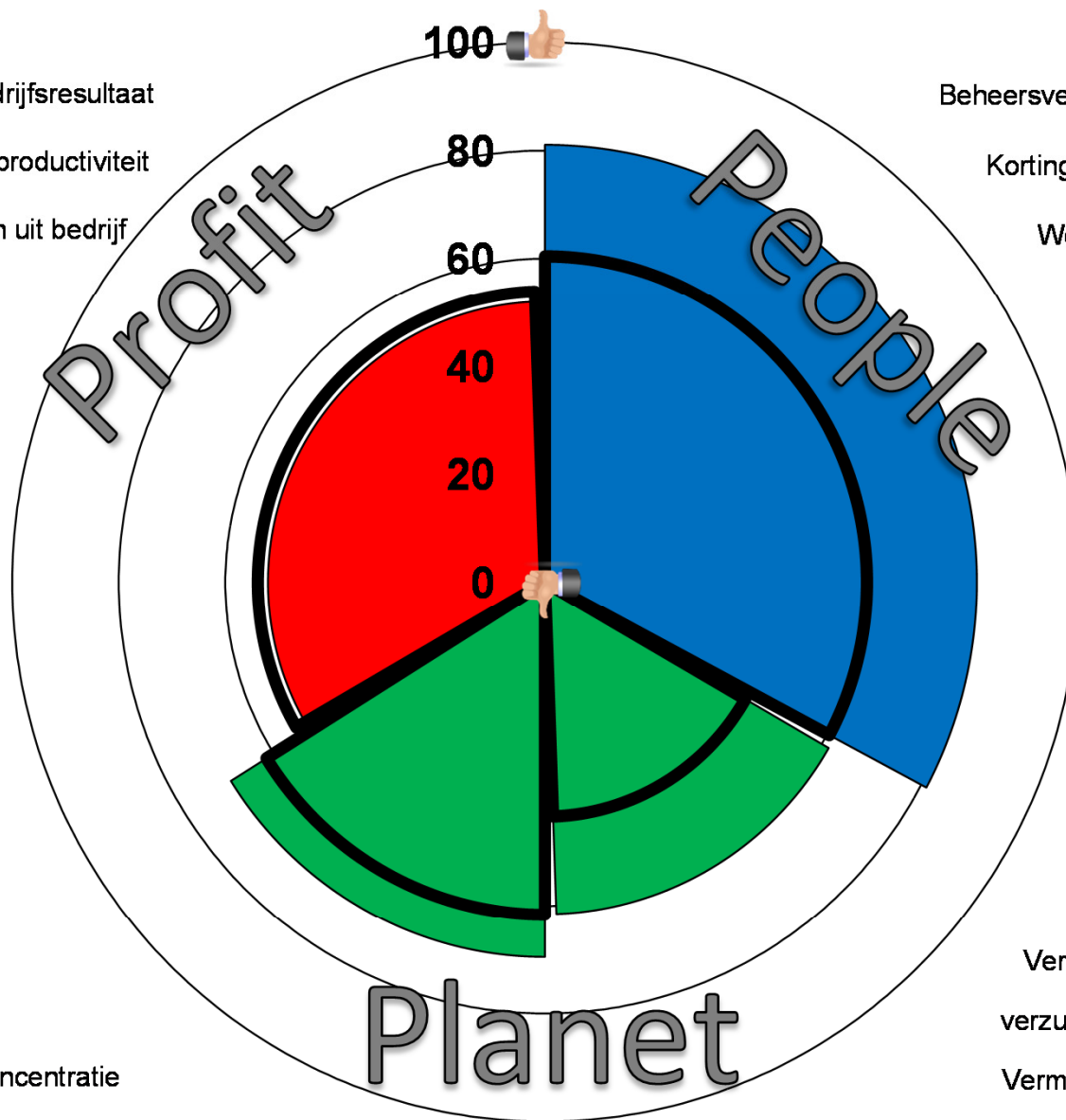
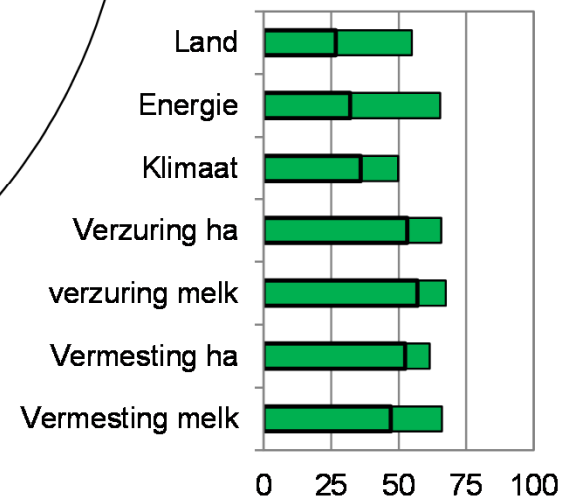
Planet (bodem en water)

People

Planet (keten)

Milieuprestaties op gebiedsniveau

- Emissies van N_2O , NO_x en N_2 naar de atmosfeer dalen met 20%,
- Uit- en afspoeling van NO_3 daalt met 30%.
- Met bovengronds mest uitrijden stijgt de NH_3 emissie
 - Tenzij alleen onder natte weersomstandigheden
- Kleiner verschil met gangbare landbouw tussen 2000 - 2007
- Van de N-depositie als gevolg van NH_3 - en NO_x -emissie is bijna 80% afkomstig van buiten het NFW-gebied of van andere bronnen dan melkvee-bedrijven.
 - ✓ Invloed kringloopbedrijven op gebiedsniveau dus gering

Conditie voor zelfstuuringsarrangement (voortbouwend op Ostrom)

1. Heldere grenzen hulpbron en zelfstuuringsarrangement	0
2. Balans tussen inspanningen en opbrengsten	0
3. Flexibele regels die tussentijds aangepast kunnen worden	0
4. Grondig monitoringsysteem	+
5. Getrapte sancties	+
6. Mechanismen voor conflictoplossing	0
7. Minimale acceptatie zelfsturing	0
8. Geneste organisatie	+
9. Formalisering zelfsturing	+

Procescondities om zelfsturing te realiseren

1. Bespreken, duidelijk maken en oplossen van identiteitskwesties	0
2. Bespreken en oplossen van waarde conflicten	-
3. Activeren van andere partijen en achterban	0
4. Geïntegreerde ontwikkeling en uitvoering van concepten en strategieën	0
5. Gezamenlijke planning van initiatieven en besluiten	-

Belangrijkste governance issues

- Ideeën zelfsturing lijken uitvoerbaar
- De hoofdkwesties zijn:
 - i. Flexibiliteit;
 - ii. Balans tussen inkomsten en kosten voor deelnemers;
 - iii. Betrokkenheid van voldoende deelnemers;
 - iv. Gezamenlijkheid in concepten, ambities, planning en procesvoering ;
 - v. Activeren van partijen
- Kans op hoge uitvoeringskosten en wantrouwen tussen de betrokken partijen

Blik vooruit

- De kringloopaanpak levert een bijdrage aan het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit
 - ✓ Verschil met gangbaar wordt wel wat kleiner
- Vernieuwingsslag in benadering en aanpak wenselijk
 - ✓ Van niche naar regime: wind mee
 - ✓ Verbreding en opschaling richting andere kringloopinitiatieven, ketenpartijen en gangbare landbouw
 - ✓ Van bedrijf naar gebied
 - ✓ Versterking procesvoering voor werkbare zelfsturing
 - ✓ Uitdaging om vernieuwend te blijven

Bedankt voor uw aandacht!

Foto: Bianca Domhof

BODEM breed *Symposium*

voor bodem, ondergrond en watersysteem

Stelling:

**Laat de agrariërs vrij in het
experimenteren in duurzaam
bodembeheer zonder
beloningen/sancties**

**STEL
JE ZIT
IN DE STRONT
EN JE MOET ER
BELASTING
OVER BETALEN**

Loesje